

פנימיות

מחשבת החסידות לעולם התורה

79

כסלו
ה'תשע"ה

ראש השנה לחסידות

את בחינת אורו של משיח, שיתגלה בשלמות בגאולה שבפתחנו, "תופסים" באמצעות לימוד החסידות ודרכי החסידות

הדפסת ה"תניא"

בחינת אורו של משיח, שיתגלה בשלמות בגאולה שבפתחנו, "תופסים" באמצעות לימוד החסידות ודרכי החסידות. (וראה בכהנ"ל ביאור יסודי עמוק ונפלא ב"קונטרס עיניה של תורת החסידות" לכ"ק אדמו"ר מה"מ)

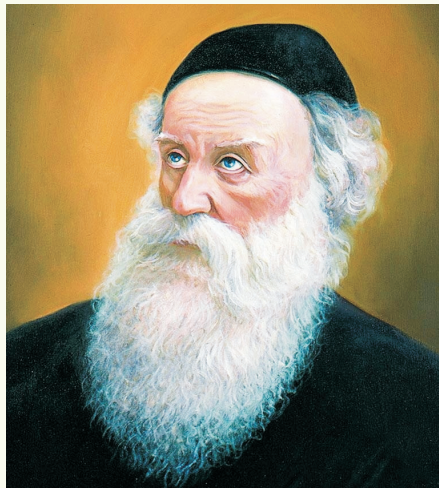
מכל האמור שספר התניא אינו "עוד ספר" במחשבת היהדות. ה"תניא קדישא", ה"תורה שבכתב של החסידות", הוא גילוי אלוקי עצמותי, שלא היה כמוהו לפניו. עצם כתיבת הדברים והדפסתם הוא שלב חדש בגילוי אור אין סוף, בקביעות ובדפוס, שכפתגם ה"צמח צדק" – דבר שבא בדפוס הוא לדורי דורות. יש כאן משום קביעת והשכנת האור האלוקי העליון והמכוסה ביותר, בדפוס.

רבותינו נשיאנו התבטאו בנושא בפתגם עמוק: גילוי תורת החסידות אלו "הלוחות השניות" של פנימיות התורה, בעוד ש"הלוחות הראשונות" של פנימיות התורה ניתנו על-ידי רשבי" בל"ג בעומר. הדפסת ה"תניא" אינה מאורע טכני בלבד. פירושה של ההדפסה היא החדרת אותו אור אלוקי מופלא בעולם הזה הגשמי בצורה גלויה קבועה ונצחית, ולשם כך יש צורך בכוחות אלוקיים מיוחדים.

מכאן גם, גודל החשיבות שמייחס כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו להדפסת התניא, בכל מקום ומקום בעולם. הדפסת התניא במקום מסוים, זו פעולה של החדרת האלוקות האין סופית למקום זה, והשראת קדושה עילאית, הבוקעת ממקום זה עצמו, בהשתתפותם של תושביו בכך.

הרה"ק רבי זושא מאניפולי בהסכמתו לספר התניא כותב בתאריך ההסכמה "שנת פדותינו" ובכך מרמז את מה שאמר בעל-פה "אשר בו (בספר התניא) יצאו ישראל לקראת משיח צדקנו". דהיינו: למרות שבדורות קודמים היו ענינים נפלאים אלו בגדר סוד ולא הותרו לפרסום אלא ליחיד סגולה, אך מאחר שמתקרבים אנו לימון גילוי המשיח, הרי יש (כפי שכתב האר"ז"ל ומובא בהלכה) "לטעום ב"ערב שבת אחר חצות" מ"תבשילי השבת" של "יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים".

שבעולם – בחינת משיח – מחדירה חיות בכל עניני העולם, עד אשר לעתיד לבוא, כשיתגלה אור זה בשלימות, בעולם, יהיו כל פרטי הבריאה, כתוצאה מכך, בתכלית המעלה והשלימות. הגילוי האלוקי ההוא, שהתגלה על-ידי הבעש"ט בעולם, אשר מאז החל להתנוצץ בעולם אורו של משיח, אינו בא מכוחו והישגיו של בשר ודם, אלא כגילוי משמים שזמנו הגיע. תורת החסידות, היא גילוי משמים – על-ידי הנביא אחיה השלוני – רבו של

הבעש"ט שנקרא בשם בעל "חיה יחידה" (סה"ש ה'ש"ת עמ' 59). כך בחר ה' לגלות לעולם, ולא רק ליחיד סגולה, את תורת החסידות – בחינת ה"יחידה" שבתורה, בה מתגלה ה"יחיד" – "יחידו של עולם", באופן הנעלה ביותר – "לדעת את ה'". ראשי אלפי ישראל שבכל דור, הנשיאים שגילו את תורת החסידות, הם בחינת יחידה הכללית של כלל ישראל (ד"ה פדה בשלום בשעה"ת לאדמו"ר האמצעי פי"ב). את השראת קדושה עליונה זו,

כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב, מייסד ישיבות "תומכי תמימים", מי שטבע את המושג "חיילי בית דוד" ביחס לתלמידי ישיבות חב"ד וזכה לכינוי "הרמב"ם של החסידות", מבאר כי ה"נקודה העצמית" של החסידות היא "המשכת אור חדש מבחינת פנימיות הכתר". הוא זה שהגדיר את י"ט-כ' כסלו – חג גאולת אדמו"ר הזקן ממאסרו – בתור "ראש השנה לחסידות, שענינו של ראש השנה בחינה כללית ובו נמשך עומק ופנימיות מבחינת פנימיות ועצמות אור אין סוף ברוך-הוא".

ידוע מה שכתב הבעל-שם-טוב באגרתו הידועה על עליית הנשמה שלו בראש השנה שנת תק"ז, אשר במענה לשאלתו למלך המשיח: "אימתי קאתי מר?", ענהו: "לכשיפוצו מעינותיך חוצה". מכיון שעל-ידי הפצת מעינות החסידות – אתי מר דא מלכא משיחא, הרי ש"משכרה של מצוה – נדע מהותה", כלומר: מענינו של משיח – שכרה, נדע את מהותה של תורת החסידות. ובכן: ענינו העיקרי של משיח הוא – "יחידה". כידוע שדוד זכה לבחינת נפש, אליהו – לרוח, משה – לנשמה, אדם הראשון – לחיה, ומשיח יזכה ליחידה (שער (וספר) הגלגלים בתחילתו).

עצם נקודת החיות

כשם שבחמשת המדרגות של כל נשמה – נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה (ב"ה, פ"ד, ט) הרי שהמדרגה העליונה – יחידה – עצם הנשמה, היא נקודה עצמית של הנשמה, שבאין ערוך לשאר בחינותיה, כך בחינת היחידה של כללות ההשתלשלות – בחינתו של משיח – היא עצם נקודת החיות, שבאין ערוך – לשאר הבחינות הרוחניות והגשמיות. וכשם שיחידה שבנפש, מחדירה חיות בכל חלקי הנפש, כך ה"יחידה"

יוצא לאור על-ידי

אור חב"ד - מרכז אגודת תלמידי הישיבות באה"ק ת"ד 18, כפר חב"ד 6084000, טל' 03-5785302 פקס' 03-5100470
הנהלה: הרב מנחם פרלשטיין, הרב שמואל פרלשטיין
עריכה: הרב יוסף אברהם פיזום • דוא"ל: merkazato@gmail.com

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

דבר מלכות

מתורתו של כ"ק אדוננו מורנו ורבנו

מהדרין מן המהדרין

– "כנגד ימים היוצאין". מה שאין כן, לפי הצד הראשון שהוספה וההידור הם רק בקיומו של מקיים המצוה, מבלי קשר לגוף מצות נר חנוכה, הרי שהטעם לכך הוא – הוספה והידור בהנהגתו של מקיים המצוה, משום שעליו להעלות בקודש, ואין זה קשור כלל לימי החנוכה עצמם.

הבנה חדשה

ועל פי זה נראה (שלא כדלעיל אות א'), שמי שאין לו בלילה השלישי כמות מספקת של שמן לשלושה נרות אלא לשניים בלבד, לכל הדעות עליו להדליק שני נרות ולא להסתפק בנר אחד בלבד.

שכן, לא מיבעי לטעם ש"מעלין בקודש ואין מורידין", שאין להפחית מכמות הנרות שאותם הדליק אמש, אלא אף לטעם "כנגד ימים היוצאין" יש להדליק שני נרות דוקא ולא אחד, למרות שבלאו הכי אין בכך "כנגד ימים היוצאין" שהם שלושה.

שכן, מאחר ולטעם זה תכליתה של ההוספה היא, הידור בגוף המצוה, הרי שיש מקום גם להוספה שאינה מושלמת כנגד חלק מן "הימים היוצאין", משום שגם בכך יש על כל פנים הידור בגוף המצוה כלפי היום הראשון.

ואדרבא. לא זו בלבד שגם לטעם זה הדין כך, אלא במקרה וכמות השמן שבידו אינה מספקת אף למספר הנרות של אמש (כגון שבליה הרביעי יש לו כמות המספקת לשני נרות בלבד), הרי שדוקא לטעם זה עליו להדליק את כל כמות הנרות שבידו, ולא להסתפק בנר אחד בלבד.

שכן, כאמור לעיל, לטעם זה שההידור והתוספת הנם בגוף המצוה, הרי שעליו להדר ולהוסיף בכך ככל יכולתו, גם אם הידור זה אינו מושלם אלא הוא חלקי בלבד. מה שאין כן לטעם ש"מעלין בקודש ואין מורידין", אין לו להוסיף על עיקר המצוה כמות כזו שהיא בבחינת "מורידין" מליל אמש, אלא עליו להדליק נר אחד בלבד כדין עיקר המצוה – "נר איש וביתו".

(מקוצר ומעובד על פי 'לקוטי שיחות' חלק ח', שיחה לחג החנוכה)

שפסק הרמ"א בסימן תרע"א סעיף ב', ישנו הבדל הלכתי בין הדעות השונות בטעמיהם של בית שמאי ובית הלל.

שכן, מי שהדליק בלילה השני נר אחד בלבד, מספר הנרות שעליו להדליק בשאר הימים תלוי לכאורה בדעות השונות בטעמיהם של בית הלל. שהרי אם טעמם הוא "כנגד ימים היוצאין", ברור שעליו להדליק בליל המחר ואילך כרגיל, כנגד הימים שיצאו, ואין זה משנה כלל מה מספר הנרות שהוא הדליק בהם. מה שאין כן אם טעמם הוא משום ד"מעלין בקודש", הרי שדי לו לכאורה בליל המחרת בנר אחד בלבד נוסף על אמש.

וכן, מי שאין לו בלילה השלישי כמות מספקת של שמן לשלושה נרות אלא לשניים בלבד, אף דינו לכאורה תלוי בשתי הדעות הנ"ל.

שכן, אם טעמם של בית הלל הוא "כנגד ימים היוצאין", הרי שמאחר וכמות השמן שבידו אינה דיה "כנגד הימים היוצאין", אין טעם בהדלקת שני נרות, ודי לו בנר אחד בלבד כעיקר הדין של "נר איש וביתו". מה שאין כן אם טעמם הוא משום ד"מעלין בקודש ואין מורידין", הרי שאף שאין בהדלקת שני נרות בלילה השלישי משום "מעלין בקודש", מכל מקום, משום "אין מורידין" אי אפשר להדליק נר אחד בלבד.

גברא או הפצא?

והנה, יש לחקור בגדר ההוספה של "המהדרין מן המהדרין", האם זהו דין בגברא או בחפצא. כלומר, האם ההוספה וההידור הם בקיום המצוה של "המהדרין מן המהדרין", ואילו הנרות הנוספים עצמם הם רק אמצעי לכך ואינם אלא רשות (לשון הדרכי משה בסימן תרע"ד בשם ההגהות מיימוניות), או שמא ההוספה וההידור הנם בגוף המצוה, והנרות הנוספים עצמם נחשבים לחפצא דמצות נר חנוכה.

ובשני הצדדים הללו נחלקו הדעות הנ"ל באשר לטעמם של בית הלל.

שכן, לפי הצד השני שהנרות הנוספים נחשבים לחלק מגוף מצות נר חנוכה, הרי שהטעם להוספה זו קשור בימי החנוכה עצמם

איתא בגמ' (שבת דף כ"א ע"ב): "תנו רבנן, מצות חנוכה נר איש וביתו, והמהדרין נר לכל אחד ואחד. והמהדרין מן המהדרין, בית אומרים, יום ראשון מדליק שמונה מכאן ואילך פוחת והולך, ובית הלל אומרים, יום ראשון מדליק אחת מכאן ואילך מוסיף והולך וכו'. פליגי בה תרי אמוראי וכו'. חד אמר, טעמא דבית שמאי כנגד ימים הנכנסין וטעמא דבית הלל כנגד ימים היוצאין, וחד אמר, טעמא דבית שמאי כנגד פרי החג, וטעמא דבית הלל דמעלין בקודש ואין מורידין".

מחלוקת התוספות והרמב"ם

והנה כתבו האחרונים (אמרי שפר למהראנ"ח פרשת וישב, פרי חדש סימן תרע"א וביאור הגר"א שם), כי המחלוקת הידועה בין התוספות (שם ע"ב בד"ה ומהדרין) לרמב"ם (פרק ד' מהלכות חנוכה הלכה א"ב) – האם יש ב"מהדרין מן המהדרין" תוספת על "נר איש וביתו" בלבד, כלומר, תוספת בכל לילה של נר אחד בלבד לכל בני הבית (כדעת התוספות), או שמא יש בכך תוספת אף על "המהדרין, נר לכל אחד ואחד", כלומר, מעבר ל"נר לכל אחד", יש להוסיף בכל לילה נר נוסף לכל אחד מבני הבית (כדעת הרמב"ם) – תלויה בדעות השונות בטעמם של בית שמאי ובית הלל.

שכן, לדעה הראשונה, שטעמם של בית שמאי ובית הלל הוא כנגד הימים הנכנסין או היוצאין, הרי שהשינוי במספר הנרות הוא לצורך היכר בלבד.

ואם כך, די בתוספת (או בגרעון) של נר אחד בלבד לכולם, כדי להבחין בין הימים השונים. וכמו שכתבו התוספות שם: "דאיכא היכרא כשמוסיף והולך או מחסר, שהוא כנגד ימים הנכנסים או היוצאים". ואילו לדעה השנייה, שטעמם של בית שמאי ובית הלל הוא "כנגד פרי החג" או משום ד"מעלין בקודש", ואינו קשור לשינוי במספר הימים, הרי שאין צורך להבחנה בין הימים השונים. ואם כך, יש מקום להוסיף נר לכל אחד ואחד.

אלא, שגם למנהגנו כדעת הרמב"ם, כפי

אור 'עצמי' ופנימי

מרומת מדי ואין לגלותה לכול, אולם הגאולה מהמאסר היא הבבואה הגשמית של מה שהוחלט בשמי רום – להמשיך בלימוד והפצת החסידות, אשר מכינה את העולם לקראת הגאולה.

ענין זה קשור אף למשיח צדקנו עליו נאמר: "מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתי". על משיח מבואר בקבלה שהוא בחינת "יחידה הכללית" שבה שורה ה"עצם" – נשמת המשיח אשר היא "חד ממש עם העצם" דבורא – עצמות אין סוף ברוך הוא.

ה"שמן" בהתייחסות למשיח מבטא כי "עצם" מהות נשמת המשיח שהוא הענין הנעלם וה"עצמי" הנעלה מכל, מפעפע חודר ומתגלה בכל בחינותיו וכוחותיו של בחיר ה', ועד שמתבטא בכל פעולותיו ומעשיו בהבאת הגאולה בפועל.

מעניין שגם בדרך להבאת הגאולה מוצאים הקבלה בין אור החנוכה לאור החסידות. ההלכה היא שמניחים את נרות החנוכה על פתח ביתו "מבחוץ" – להאיר את ה"חוץ"... ומשיח צדקנו ענה לבעש"ט הק' על שאלתו אימתי קאתי מר? – לכשיפוצו מעינותיך "חוצה"... – יש להאיר את ה"חוצה"... שזוהי תכלית הגאולה: שהאור העליון ביותר יאיר ויתגלה ב"מטה" ביותר, ("כס" – "לו").

כיצד מתגלית עצם הנשמה?

כיון שנקודת החודש היא "גילוי העצם" – שהנעלם והעליון ביותר יבוא לידי גילוי, צריך האדם לכוון ליבו למתרחש בעולמות העליונים ולפעול גם בנפשו פנימה באופן זה. כלומר, על כל אחד להביא לידי ביטוי וגילוי בפועל את "עצם הנשמה".

כיצד מתגלה באדם "עצם הנשמה"? כאשר האדם עושה מעל ומעבר לטבעו ורגילותו, מעל ומעבר לתפיסתו השכלית, בזה מתבטא ה"עצם" שלמעלה מכל כוחותיו הרוחניים.

לדוגמא: אדם הנוטה להתענג במושכלות עם עצמו מצד טבעו. אם יעשה עבור השי"ת "מעשה בפועל" אשר מטבעו אין לו בזה שום עונג, הרי בזה מתגלה "עצם נשמתו" בעבודת ה'.

ומכיון ש"כל הגילויים דלעתיד תלויים במעשינו ועבודתנו בזמן הגלות" (לשון בעל התניא) הרי שע"י גילוי עצם הנשמה, פועלים את גילוי ה"עצם" של נשמות ישראל כולן – נשמת המשיח, ואת גילוי ה"עצם" – הנעלה והנעלם מכל – גילוי "עצמות אין סוף ברוך הוא", אשר יאיר ויתגלה בעולם הזה ע"י מלך המשיח בהתגלותו הקרובה לעיני כל, עליה כבר בישר מפי עליון, ואז נאמר כולנו: "זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו!".

במאות השנים האחרונות. צריך רק "לפקוח את העינים" על-ידי "והאר עינינו בתורתך" – לימוד עניני משיח וגאולה בכל חלקי התורה, שאז רואים כיצד העולם מוכן ומזומן כבר להתגלות המשיח והגאולה בפועל ממש...

סודו של ה"שמן"

ענינו של חודש כסלו מודגש ב"ימים טובים" שבו: ימי החנוכה, י"ט כסלו – ראש-השנה לחסידות ו' כסלו חג גאולת האדמו"ר האמצעי. הנקודה המשותפת שביניהם היא סודו של ה"שמן".

נס פך השמן – מגלה את מעלת עם ישראל, שמבלי הבט על חישובים שכליים, נכונים היו למסירות-נפש בפועל, דהיינו שגילו את "עצם הנפש" שהיא המקור לתנועה של "מסירות נפש" והתנהגו כן גם בפועל.

ה"שמן", בשל היותו צף מעל כל משקה, מסמל את "עצם הנפש" שהיא מעל לכל כוחות הנפש ובחינותיה השונות. לכן נגלתה חביבותם של ישראל ב"שמן" דוקא...

תכונה נוספת יש בשמן שהוא מפעפע וחודר בכל דבר. גם פנימיות התורה, שזוהי תורת החסידות, נמשלה ל"שמן" משתי סיבות. האחת: על שום שהיא ה"עצם" והפנימיות של כל חלקי

כאשר האדם עושה מעל ומעבר לטבעו ורגילותו, מעל ומעבר לתפיסתו השכלית, בזה מתבטא ה"עצם" שלמעלה מכל כוחותיו הרוחניים.

התורה. הסיבה השניה: היא חודרת ומפעפעת בכל חלקי התורה ומאירה אותם, כידוע שענינים מוקשים בחלק הנגלה למשל, באים על פתרונם כתוצאה מהארת פנימיות התורה באותם נושאים (ראה קונטרס "ענינה של תורת החסידות" פ"ז).

והנה, גילו רבותינו נשיאינו שחגי הגאולה הם ביטוי לכך שהיה קטרוג בשמים על ענין לימוד החסידות – בעולם הזה, בטענה שתורה זו

חודש כסלו משופע בחגי גאולה, החל מחנוכה בתקופת בית שני, ובדורותנו אלה לפני 216 שנה, חג הגאולה י"ט כסלו – גאולת הוד כ"ק אדמו"ר הזקן בעל התניא והשולחן ערוך – מייסד חסידות חב"ד, ובהמשך חג הגאולה י' כסלו – גאולת בנו הוד כ"ק אדמו"ר האמצעי. על כן זה שמו אשר יקראו לו: חודש הגאולה.

בשנת תשנ"ב זכינו לשמוע במעלת חודש כסלו, ביאורים נפלאים מפה קדשו של כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, גילויי אור אשר לא שמעתם אוזן קודם לכן. "אפס קצהו" מהדברים נשתדל להביא בזה, ואולם מבקש האמת המבקש להרוות צמאון נפשו, ילך נא אל המקור – הספר הקדוש "התועודיות כ"ק אדמו"ר שליט"א מליובאוויטש – שנת ה'תשנ"ב" ויהגה בדברי נפלאות שבתורה.

כסלו – גילוי ה"מכוסה"

שמו של החודש – "כסלו", כולל שתי מילים: "כס", "לו". המילה "כס" מורה על העלם וכיסוי ("בכסה"), ו"לו" (בגמטריא 36) עולה "אלה" (בגמטריא 36) – מילה המתארת דבר גלוי שניתן להצביע עליו.

ה"גילוי" שנרמז במילה זו הוא מושלם, שכן המספר ל"ו (36) כולל שש פעמים שש, שרומז על שלימות הגילוי בשש המידות העליונות כפי שכל אחת מהן כלולה מהשש כולן (כנודע בסוד כי ששת ימים עשה ה' את השמים וגו').

ב"כס" – "לו" כפי שהם הופכים להיות מילה אחת, מודגש כי הגילוי של הדבר הנעלם ביותר – ה"עצם", מתגלה בשלימות הגילוי בכל פרטי המידות. וזאת הן מבחינת הבורא והן מבחינת המשיח, הן מבחינת העולם והן מבחינת נפש האדם.

בכל אלה, נתינת כח ישנה מה' להביא בחדש זה את גילוי ה"עצם" לידי גילוי ועד לקליטה מלאה ופנימית בנפש האדם על פנימיות מידותיה. השלימות שבה תהיה בגאולה הקרובה, שכן זה סוד הגאולה: החיבור המושלם בין הרוחניות לגשמיות. אור הגאולה הוא גילוי ה"עצם" – המאור – העליון ביותר, כפי שמתגלה בגלוי ובקליטה פנימית ב"מטה ביותר".

האמת היא, מדגיש הרבי, שהחל כבר החיבור בין הרוחניות לגשמיות שבשייכות לגאולה, וזאת בזכות עבודת בני ישראל בכל הדורות, אשר נוספה עליהן פעולת החסידות ונשיאיה

הדרך לליובאוויטש

על פרשת דרכים

התהלכו שמועות, כאילו בישיבת ליובאוויטש מזניחים את לימוד הגמרא ורוב היום עוסקים בלימוד הקבלה, בריצות למקווה, ועוד שמועות שונות ומשונות. • דרכו של הגה"ח הרב נחום-שמריה שוונקין זצ"ל לישיבת 'תומכי תמימים'

חיצוניות, מתוך תקווה להיות רופאים, עורכי-דין וכדומה.

נחום-שמריה הבין שלא כל בני הישיבות הלא-חסידיות, כמותם, לא בחיצוניותם ולא בפנימיותם. אבל משכבר נוכח שרוח ה'השכלה' – שהחדירה כפירה וחילוניות בחיי בחורי-ישיבה רבים – חדרה לתוך ישיבות אלו, ירא היה לנפשו, שלא תפגע בו רוח זרה חלילה.

מתוך הישיבות הלא-חסידיות, בלטו ביראת-שמים שלהם תלמידיו של ה'חפץ חיים' בראדין, משם חזרו הבחורים יראים ושלמים. אולם בכל-זאת, לא נסע נחום-שמריה ללמוד בראדין, כיוון שידע שבישיבה זו לומדים גם 'מוסר', ומלימוד המוסר הוא נרתע, משום שחש היה ברוח של 'מרה שחורה' האופפת את תלמידי ישיבות אלו.

אז למה לא לליובאוויטש?

למרבה הפלא, למרות שנחום-שמריה ידע כי ה'תמימים' בליובאוויטש, הם יראי-שמים באופן נעלה, הוא חשש ללמוד שם, שכן התהלכו אז שמועות, כאילו בישיבת ליובאוויטש מזניחים את לימוד הגמרא ורוב היום עוסקים התלמידים בלימוד הקבלה, בריצות למקווה, ועוד שמועות שונות ומשונות. לנחום-שמריה לא התחשק כלל להיות 'מקובל', מה גם שהקבלה הצטיירה בעיניו, כסוג של ציטוט שמות מלאכים וצירופי גימטריות בלתי-מובנות...

נחום-שמריה שהה באותה תקופה בעיר קישינב ונודע לו כי אישיות חב"דית בכירה, מגזע נשיאי חב"ד, נמצאת בעיר זו, הלוא הוא הרב הקדוש רבי אברהם שניאורסאהן – מחותנו של הרבי הרש"ב, מייסד ישיבת 'תומכי תמימים' וחותנו של הרבי הרש"ב, מנהל הישיבה בפועל. (בתו, הרבנית נחמה-דינה, נישאה לרבי הרש"ב). שמח נחום-שמריה מאוד. הרי אצל מי יוכל לברר את תהיותיו על ישיבת 'תומכי תמימים', אם לא אצל האדם הקרוב ביותר לראשיה?

מהעיירה ויעטיקא הסמוכה, יושב ומתפלל ביחידות ובאריכות. היה זה בחור חסידי מ'תומכי תמימים' שזה עתה נוסדה, לבוש במעיל ארוך ופניו עטורות פיאות, כדרך ה'תמימים'.

בני פרפויסק, לא היו רגילים לכך. פאותיהם היו מקוצצות וחליפתם קצרה. הבחור שמראהו חסידי ותפילתו בדבקות, בשירה ובזמרה, נראה היה להם כאילו נפל מכוכב אחר... הזאטוטים חיקוהו בקולם ובלבלו אותו בתפילתו...

כאשר קם ה'תמים' להבריחם מבית-הכנסת נמלטו כולם, רק נחום-שמריה השקט ונעים ההליכות שישב במקומו, נתפס לרוע מזלו והוא זה שקיבל את ה'מי שברך'...

גולה למקום תורה

את לימודיו בישיבות הקטנות סיים נחום-שמריה בסוף חורף שנת ה'תרס"ה. באותה תקופה בלטו בעולם הישיבות, הישיבות הגדולות והמפורסמות: ישיבת טלז, ישיבת וולוז'ין, ישיבת מיר, ישיבת ראדין וישיבת ליובאוויטש.

עתה עמד נחום-שמריה על פרשת דרכים, כשהוא אובד-עצות ואינו יודע להיכן לפנות.

מדוע הוא התלבט כל-כך? מדוע היה כה נבוך? הסיבה לכך הייתה נעוצה בעובדה, ששמות ישיבות אלה לא ציינו רק שמות מקומות יישוב כלשהם, אלא היוו דרכים שונות בעבודת ה' והשתייכות שונה. נחום-שמריה למד אמנם בקרמנצ'וג, שהייתה עיר של חסידים – חסידי ליובאוויטש וחסידי 'פולין', אבל הוא לא היה חלק מהם ולא ידע אז מאומה אודות חסידות בכלל וחסידות חב"ד בפרט. לא הייתה לו אס-כך שום מניעה לכאורה, לנסוע ללימוד בישיבות שאינן חסידיות. אלא, שבמרוצת השנים נפגש עם בחורים שהגיעו מהישיבות הלא-חסידיות, והנה רבים מהם קצוצי פיאות, מגדלי בלורית, ומלאים בתלונות על גורלם כחניכי ישיבות. הם שוחחו בערגה על חלומותיהם ללמוד חכמות

פרפויסק, עיירה קטנה הייתה בפלך מוהילוב שברוסיה הלבנה. במזרחה עבר נהר שהתחבר אל העיר הומיל המשתקפת אל נהר הדנייפר. הקשר עם העולם ובפרט עם העיר הומיל, התנהל בימים ההם – לפני כמאה עשרים שנה – על-ידי אוניות קיטור. אוטובוסים וכלי-רכב ממונעים עוד טרם באו לעולם, כך שהקשר היבשתי בין פרפויסק וסביבותיה התקיים רק במקרים הכרחיים.

כן, זוהי עיירת ילדותו של הגה"ח הרב נחום-שמריה שוונקין. מי שזכה ללימוד ב'תומכי תמימים' בליובאוויטש, לכהן כמזכיר הרבי הרש"ב ו'כרוב-פוסק בבית הרבי הרש"ב, זכה לכהן בתפקיד רבה של באטום שבגרוזיה, ולימים (בין השנים תש"י-תשל"ה) שימש כרב ומשפיע של אנ"ש חסידי חב"ד בירושלים ע"ה"ק.

לא קלה הייתה תקופת ילדותו של הרב שוונקין. בגיל 10 כבר התייתם מאמו, ומאז עברה עליו מסכת נדודים שבמהלכה התוודע לחייהם של יהודים מחוגים שונים ועיירות שונות, עד שזכה להגיע אל המנוחה ואל הנחלה – בישיבת 'תומכי תמימים' בליובאוויטש – במחיצת הרבי הרש"ב ובנו יחידו הרבי הרש"ב.

בלתי מוכר

אף שפרפויסק הייתה עיירה של יראים ושלמים, עדיין לא זכו לראות 'תמים' ו'עובד', המתפלל באריכות, כדרכם של ה'תמימים' המאריכים בתפילתם, כפי שמוחכת ישיבת 'תומכי תמימים'. עד כדי כך היה מוחזה זה לא-מוכר בפרפויסק, שכאשר הגיע 'תמים' כזה לעיירה, נראה היה לתלמידים כברייה משונה.

הרב שוונקין, אז הילד נחום-שמריה, למד ב'חדר' של דודו, המלמד ר' ישראל קמינצקי, שפעל באחד מחדרי בית-הכנסת.

פעם, באחת ההפסקות הגדולות, יצאו התלמידים מחדרם, ולתדהמתם מצאו בבית-הכנסת בחור שהגיע לעיירה באוניית קיטור,

פניהם נסוכה ארשת של חסידים, יראי-שמים ולמדנים, מסופרים בתספורת חסידית קצרה, ופניהם הזוהרות מפיקות זוך וטוהר.

‘בחינה’ באמצע הלילה

התלמידים הראשונים ידעו לספר כי בשנים הראשונות לייסוד הישיבה, היה הרבי הנשיא (הרש"ב) בכבודו ובעצמו נכנס בלאט באמצע הלילה אל האולם הגדול, כדי להתבונן בשנתם החסידית של הבחורים. כשראה שכולם שוכבים על צדיהם, כפי הכתוב בשולחן-ערוך, נהנה מאוד מראת השמים החסידית של הבחורים.

הרבי היה בוחן את ה'תמימים' בשנתם, האם הם מצליחים לישון מבלי שתיפול הכיפה מעל ראשם. הרבי ציפה מתלמידי 'תומכי תמימים' שדבר כזה לא יקרה, והבחורים אכן לא אכזבו...

התמים נחום-שמריה למד מכך עד כמה שומר הרבי ומקפיד על חינוכם של התלמידים, ממש כעל בבת-עינו.

אח... איזו יראת-שמים, ספק נחום-שמריה את כפיו בראותו כי התמים הראשון שסידר את מיטתו לשינה, הכין ליד מיטתו דלי מלא מים, ספל לנטילת-ידיים, ודלי ריק המיועד למים הטמאים שלאחר הנטילה.

למחרת בבוקר, כשהתעורר, נטל את ידיו בעודנו שוכב. כשסיים הושיט את מערכת כלי הנטילה לחברו, וחברו לחברו, עד שכל בני הישיבה נטלו כך את ידיהם.

דבר כזה לא ראה נחום-שמריה באף מקום. איזו יראת-שמים טהורה! חסידים נזהרים מאוד שלא ללכת ד' אמות בלי נטילת-ידיים.

עולם שלמעלה מהזמן

חבריי ואני שזכינו ללמוד בליובאוויטש, לא נשכח לעולם את ההתוועדות המרוממות, איך בכל פעם מחדש חוינו חוויה רוחנית מופלאה – מתרפק בגעגועים ה'תמים' נחום-שמריה לימי האור הנפלאים ב'תומכי תמימים'.

לא פעם אירע שהתוועדות שהחלה בערב, נמשכה עד אור הבוקר מבלי שנחוש כלל כיצד עובר הלילה וחולף לו. כאילו היינו שרויים בעולם אחר, עולם שלמעלה מהזמן... אינני זוכר שאי-פעם השתלטה עליי עייפות בשעות יקרות אלו. האווירה הייתה כה נעימה, חמימות של קדושה הקיפה את כולנו, עד שהתנגן לו מאליו הניגון החסידי "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד..."

שיאה של ההתוועדות היה באשמורת הבוקר, כאשר היינו מנגנים את הניגון הערב והנלבב שחיבר רבנו הזקן: "קול דודי דופק פתח לי..."

(מעובד ע"פ 'זכרונות' ספרו של הרב שונוקין)

ובלשון ברורה, והציבור ממש התמוגג מהחוויה הרוחנית.

נחום-שמריה קיבל עתה איתנות נוסף לכך, שדברי החסידות שלומדים בליובאוויטש – המיוסדים על דברי-קודשו של הגאון האלקי, הרב בעל התניא – אינם 'דברי קבלה סתומים', אלא דברים המובנים במלואם.

אם עד עתה היה עז חפצו של נחום-שמריה ללמוד ב'תומכי תמימים', הרי שעתה כבר גאה רצון על גדותיו. ואכן, הגיע הזמן לכך...

נוסעים לליובאוויטש

אביו של נחום-שמריה, ר' אברהם שונוקין הגיע אף הוא לקישינב ויחד החליטו לנסוע לליובאוויטש. נחום-שמריה יישאר ללמוד בישיבה ואילו ר' אברהם ייכנס ל'יחידות' אל הרבי הרש"ב, לקבלת עצה וברכה.

נהנה סוף-סוף, לאחר נדודים ותלאות הגיעו נחום-שמריה ואביו לבירת חב"ד – העיירה לייובאוויטש... לא קשה היה לזהות את חצר הרבי. כבר מרחוק נראו להם מבני עץ מפוארים, במיוחד בלט האולם הגדול, המכונה בפי כול "הזאל הגדול". בו למדו הבחורים, כאשר קול התורה מתפשט בניעמות בחלל העיירה.

כשנכנס נחום-שמריה לאולם הגדול קיבלו את פניו בשמחה רבה, רבים מחבריו שלמדו עמו בישיבות קרמנצ'וג, ויטיקא ואמיצ'סלב. נחום-שמריה סיפר להם על תלאותיו עד כה, אך הם עודדוהו בשמחה ובצהלה, כי הכול כדאי היה כדי לזכות בזכות הנפלאה, להגיע לליובאוויטש.

כאן, ב'תומכי תמימים', הוא מצא בחורים בני גילו שאושר קורן מפניהם. הם סיפרו לו בהתלהבות שכבר זכו לטעום על קצה המזלג מעץ-החיים, ללמוד מתורת החסידות, והיא ממש מרפא לנפש... עד מהרה התרשם נחום-שמריה מחבריו, שלימוד החסידות אינו קבלה ולא ביאור על קבלה, לא דרוש ולא מוסר, כי אם לימוד עמוק – חכמה וחקירה עמוקה בענייני אלוהות – הנלמדת בהבנה ובתענוג שכלי, ממש כמו לימוד הנגלה.

"אשריך שזכית להגיע עד הלום!"; "ברוך בואך!" – קראו אליו חבריו בשמחה, באושר ובחיות חסידית.

נחום-שמריה שפשף את עיניו כדי לוודא שהוא איננו בתוך חלום מתוק, משום שממש קשה היה לו להכיר את חבריו משכבר הימים. הם כל-כך התעדנו; השתנו בלבושם, בהרגשתם ובשאיפתם. ממש פנים חדשות באו לכאן. קודם בואם לליובאוויטש, הליכות העולם תפסו בקרבם מקום רחב מאוד. הדבר התבטא בלבושם ובתספורתם המודרניים. והנה כאן ב'תומכי תמימים' מצאם נחום-שמריה כשעל

כמוצא שלל רב מיהר נחום-שמריה לבקר בביתו של הרב שניאורסאהן, שקירבו ביותר. הוא הבהיר היטב לנחום-שמריה שכל השמועות על ישיבת לייובאוויטש ודרכה אינן אלא בדותות. "חסידות אינה קבלה, אלא תורה שלימודה עיוני כלימוד הנגלה. אדרבה, זהו לימוד מענג והשגה שכלית עמוקה ונפלאה", אמר הרב ופסק: "זה המקום הטוב ביותר עבורך".

נחום-שמריה התרשם מדבריו ובישר לו בו במקום, שבלבו גמלה ההחלטה לנסוע ללמוד בליובאוויטש. "הוי גולה למקום תורה – אמרו חז"ל. מקום התורה שלי הוא לייובאוויטש!", הכריז בשמחה של התרת הספקות.

ההשגחה העליונה סיפקה את הדלק לליבו האש-קודש של נחום-שמריה, לקום ולנסוע מיד לליובאוויטש! היה זה מכיוון בלתי-צפוי.

בבית-הכנסת הקטן, בו למד נחום-שמריה בהיותו בקישינב, התפלל אחד מרבני העיר, דרשן נפלא, שחיבב את נחום-שמריה וקירבו, ואף אירחו בביתו בחגים. לדרשותיו ב'בית-הכנסת של בעלי המלאכה', הגיע ציבור גדול ששונה בצמא את דבריו. כיוון שהרב לא היה חסיד חב"ד, הופתע נחום-שמריה מאוד כששמע מהרב את הדרשה הנלהבת הבאה:

דרשה שהכריעה

"מורי ורבותי! ראיתי ספר קטן שחיברו בעל 'שולחן-ערוך הרב'. שם הספר הוא: 'תניא'... כשעיינתו בספר נפלא זה מצאתי בו, בסייעתא דשמיא, ביאור מיוחד במינו על שאלה שכל ימיי התייגעתי למצוא לה תשובה מניחה את הדעת, ולא מצאתי.

"הסכיתו ושמעו: תמיד תמהתי ולא הבנתי, מה פשר העניין שה' בחר לו מקום מיוחד, שבו תתגלה שכינתו – בעבר היה זה בית-המקדש, ומשחרב שורה שכינתו ב'בית-מקדש מעט' (בית-כנסת). והרי שכינתו של הקב"ה ממלאת את כל העולם כולו, ככתוב: 'מלוא כל הארץ כבודו'!?"

"אך עתה, כשקיבלתי את ספר התניא, מצאתי סוף-סוף תשובה נפלאה (בפרקים נא-נג). הרב בעל התניא מסביר זאת במשל: למה הדבר דומה? לנפש הממלאת את כל הגוף. נכון שהנפש נמצאת בכל הגוף, אך היכן הוא עיקר משכנה, מהיכן מתפשטת החיות לכל האיברים בגוף? – מהמוח שבראשו!

"והנמשל הוא: נכון שה' ממלא את כל העולם, אבל היכן הוא משכין את עיקר שכינתו, מהיכן משפיעה השכינה לכל מקום לפי עניינו? – מבית-המקדש! ובזמן הגלות, ב'מקדש מעט' שהוא בית-הכנסת!"

הרב ביאר את הרעיון העמוק בהסבר נרחב

פנימיות התורה

מאת הרב ישבעם הלוי סגל

רזין דרזין, שהיא עיקר פנימיות התורה.

תורת הקבלה נמשלת ל"יין" – יינה של תורה, ("נכנס יין יצא סוד" (עירובין סה, סע"א. סנהדרין לח, רע"א. ועוד)). ("יין" בגימטריא "סוד"), ותורת החסידות נמשלת ל"שמן" – שמן צף ע"ג יין, ויש בו שתי תכונות הפכיות: א) שמן אינו מתערב (מתמזג) בנוזל אחר. ב) שמן מפעפע (חודר) לכל דבר, והיינו, שתורת החסידות היא נעלית באין ערוך מכל חלקי התורה, וביחד עם זאת היא חודרת, מאירה ומחיה את כל חלקי התורה, ומגלה בהם את אור עצמותו ית'.

פנימיות התורה בגאולה

בנבואת ישעיהו ביעוד הגאולה ע"י משיח צדקנו נאמר: "תורה מאתי תצא" (ישעיהו נא, ד. וראה ויק"ד פ"ג, ג), אעפ"י שכבר ניתנה תורה בסיני, מבטיח הקב"ה שבזמן הגאולה השלימה ע"י משיח צדקנו יגלה הקב"ה לעם ישראל תורה חדשה, וכמאמר חז"ל (יל"ש ישעיהו רמז תכט): "עתיד הקב"ה להיות יושב...ודורש תורה חדשה שעתיד ליתן ע"י משיח".

ואין הכונה לתורה אחרת ח"ו, שהרי התורה שניתנה בסיני היא תורה נצחית בנצחיותו של הקב"ה, "אין לה לא שינוי ולא גרעון ולא תוספת" (רמב"ם הל' יסודות פ"ט ה"א). אלא הכונה לחידושי תורה, דברים חדשים שיחשפו ויתגלו מתוך התורה שניתנה מכבר בסיני.

ולכאורה, כבר היה לעולמים, שתלמידי חכמים מחדשים בתורה, וכמאמר חז"ל (מגילה יט, ב. ועוד בכ"מ) "כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש ניתן למשה בסיני", ואם כן, מה יתחדש ב"תורה חדשה" שיגלה הקב"ה ("מאתי תצא") ע"י מלך המשיח?

התשובה לזה, שיש הבדל מהותי בין החידושים המתחדשים בזמן הזה ע"י תלמידי חכמים ("תלמיד ותיק"), לבין החידושים שיתחדשו ע"י הקב"ה בעצמו ויצאו מאתו – מעצמותו ית' – ע"י מלך המשיח בזמן הגאולה.

שחידושי התורה המתחדשים בזמן הזה בגלות, אעפ"י שבטרם נתחדשו בבית המדרש, היו גנוזים בהעלם בתוך כללי התורה שנתנו בסיני (ראה מגיד דבריו ליעקב/אור התורה/רמח), מ"מ לא היו כלל כן בהעלם, ולכן יש בכח השכל האנושי של התלמיד ותיק לגלותם מההעלם.

משא"כ ה"תורה חדשה" – תורתו של משיח – כלולה ומאוחדת בעצמותו ית' ובטלה בו עד שאינה מציאות נוספת ח"ו על עצמותו אלא "אורייתא וקוב"ה כולא חד" ממש, ואנכ"י – אנא נפשי כתבית יהבית כנ"ל, ולכן אין בכח אף אדם לגלות חידושי תורה אלו, ורק הקב"ה בכבודו ובעצמו יכול – ואף אומר: "תורה (חדשה) מאתי תצא" – מעצמותו ית', כי היא התגלות עצמותו

והיינו, שהקב"ה נתן את עצמותו בתורה וכמאמר חז"ל (שבת קה ע"א): אנכ"י – ר"ת אנא נפשי כתבית יהבית (אני כתבתי ונתתי את עצמותי), ובנ"א: אני נתתי כתבתי יו"ד (הדברות).

נמצא שעצם התורה מאוחדת לגמרי בעצמותו ית' – "אורייתא וקוב"ה כולא חד" (תניא פ"ד בשם הזהר) – למעלה מהשכל (טעם ודעת), אבל לצורך מתן תורה לישראל, התלבשה התורה בחכמה דאצילות ומשם נסעה וירדה בסתר המדרגות בהשתלשלות העולמות, עד התלבשות בשכל הנבראים, "כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים" (ואתחנן ד,ו).

והנה, בחינת "סוד" שבתורה – תורת הקבלה – המבארת סדר השתלשלות העולמות הרוחניים,

תורתו של משיח – כלולה ומאוחדת בעצמותו ית' ובטלה בו עד שאינה מציאות נוספת ח"ו על עצמותו אלא "אורייתא וקוב"ה כולא חד" ממש

היא בחינת "חיה" שבתורה ומגלה את ה"חיה" שבנשמה שלמעלה מהשכל (כח אמונה), כי הלימוד במדרגות הרוחניות היא בידיעת המציאות בלבד – בדרך מקיף, ולא בידיעת והבנת המהות כמו ידיעת מציאות גשמית.

ואילו תורת החסידות היא בחינת "יחידה" שבתורה – המאוחדת בעצמות אין סוף ברוך הוא, והיא המגלה את ה"יחידה" שבנשמה (המאוחדת ב"יחיד" – עצמות א"ס ב"ה עד כדי מסירות נפש).

כי תורת החסידות מגלה, ממשיכה ומלבישה את האמונה בא"ס ב"ה – בשכל הנבראים, בחכמה בינה ודעת, גם בשכל האנושי, ולזה דרוש התגלות עצמותו ית', שרק הוא "נמנע הנמנעות" (ראה שו"ת הרשב"א ח"א סת"ח. הובא בס' החקירה להצ"צ לד, ב ואל"ף. ובכ"מ) שבכוחו לאחד את אור א"ס ב"ה הבבע"ג עם שכל הנבראים בעלי גבול – הגשמיים.

נמצא, שבפנימיות התורה שתי מדרגות; תורת הקבלה – רזין דאורייתא" ותורת החסידות –

מהותה של פנימיות התורה

איננו בזהר (ח"ג ע"א): "תלת קשרין מתקשרין דא בדא; ישראל אורייתא וקוב"ה, וכולהו דרגין על דרגין סתים וגליא". נמצא, שהתורה ניתנה בשני רבדים; "סתים" (הנסתר) ו"גליא" (הנגלה).

הנגלה – חלק התורה שמתלבש בעיני העולם הזה כדי לבררו ולתקנו (כמ"ש "אשר ברא אלקים לעשות" – לתקן) – מבואר בש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים, והנסתר – חלק התורה שענינו גילוי אלקות – מבואר במדרשים, בזהר הקדוש, ספרי הקבלה והחקירה וספרי מוסר.

בחלוקה כללית, הנגלה שבתורה נמשל ל"גוף" (גופי תורה) – חיצוניות התורה, ואילו הנסתר שבתורה הוא "נשמתא דאורייתא" – פנימיות התורה (ראה זח"ג קנב, א). אבל בחלוקה מפורטת יותר מתחלקת התורה לארבעה חלקים: פשט רמז דרוש סוד – ר"ת פרד"ס (התורה).

חלוקה זו מקבילה לדרגות שבנשמת האדם, כמאמר חז"ל (ב"ר פ"ד ט): ה' שמות נקראו לה (לנשמה); "נפש" רוח" "נשמה" "חיה" "יחידה", והן חמש מדרגות בנשמה, זו למעלה מזו, החל מ"נפש" וכלה ב"יחידה", שהיא הנעלית והפנימית ביותר ומאוחדת בעצמותו ית'.

(אך בזהר מחלק רק לפי ד' (שמות); נר"ן ונשמתא לנשמתא).

נמצא, שפרד"ס התורה תואם לבחינות נר"ן וחיה יחידה שבנשמה.

והיינו, פשט רמז ודרוש הם נר"ן שבתורה, וחיה יחידה שבתורה – עיקר פנימיות התורה – הנה, תורת הקבלה (סוד) היא בחינת "חיה" שבתורה – נשמתא דאורייתא, ותורת החסידות היא בחינת "יחידה" שבתורה – נשמתא דנשמתא דאורייתא.

אבל כמובן שיש להבדיל בין מציאות התורה (על כל דרגותיה וחלוקותיה) כפי שניתנה לעם ישראל, לבין מהותה ועצמותה של התורה שהיא "מיוחדת לגמרי באור אין סוף ברוך הוא המלוכבש בה בתכלית היחוד".

והביאור בזה: כי כל התורה כלולה בעשרת הדברות, ועשרת הדברות כלולים בשני דברות ראשונים ("אנכ"י" ו"לא יהיה לך") (ולכן שמענו אנכ"י ולא יהיה לך לבד מפי הגבורה), ואלו כלולים במלה הראשונה – "אנכ"י", שהוא עצמות אין סוף ב"ה, למעלה מכל גילוי.

כיצד הציל הרבי תלמיד ישיבה תיכונית ממשבר באמונה

שעובר על ג. וכי הוא בחדרו בפנימיה. האברך הלך לבקרו בפנימיה, וקיים עם ג. שיחה לבבית. אך ג. שהיה כאוב מאוד, לא השתחרר משאלותיו המעיקות.

האברך נהג באחריות רבה ודיווח על כך עוד באותו ערב לראש הישיבה הגרמ"צ נריה זצ"ל.

עם בוקר, הזמין הרב נריה זצ"ל את ג. לחדרו, ותוך כדי שהם לוגמים תה מהביל מחדר האוכל, קיימו מה שנקרא "שיחת נפש". כשנוכח הרב נריה שהנער נשאר "אדיש" לדברים אמר לו: "אנחנו מוכרחים לנסח יחד מכתב לרבי מליובאוויטש ובו תעלה את כל אשר על ליבך".

כך עשינו, מספר הרב ג. שלחתי את המכתב וכעבור כשלושה שבועות הגיע אלי מכתבו של הרבי.

המכתב פותח במילים החמות: "מבין אני גם מבין"..." לא ביקורת, לא שיפוט, אלא קודם כל קיבלתי תחושה מעודדת, שהרבי חש ומבין את תחושותי. זה חימם את ליבי. הרגשתי שאני פשוט רוצה עכשיו להבין את דברי הרבי אלי.

קראתי את מכתב הרבי פעמיים ושלוש, ו... האמונה חזרה לליבי, ומהשבר באה צמיחה רוחנית ושיאפת התעלות בלתי פוסקת. מאז הבנתי: לא שואלים למה עשה ה' ככה, אלא שואלים למה עשה ה' ככה!...

כך הציל אותי הרבי, והעלה אותי על מסלול העלייה בקודש...

(מאת הרב יוסף א. פיזם)

הרב ג. מרצה במכללת 'שאנן' בחיפה, העומד עמנו בקשרי עבודה, סיפר לי לאחרונה סיפור מדהים מימי נעוריו.

זה אירע בחורף תשכ"ב. הרב ג. למד אז בישיבת 'בני עקיבא' כפר הרא"ה בכיתה ל'. ביישוב עלמה (לא הרחק מהעיר צפת) בו התגורר, ישנן מערות בהן רגילים היו הילדים לשחק בשעות הפנאי. והנה אחיו הצעיר מצא שם פגז ולקחו הביתה. חיילים שראו זאת צעקו לעבר הילד שזה מסוכן, אך לא התערבו מעבר לכך.

הילד הגיע עם הפגז הביתה, השתעשע עימו, ו... אל מול פני אמו המשתאות, התפוצץ הפגז ועימו הילד שנהרג מיידית, בעוד שני אחים נוספים נפצעו, האחד קשה והשני קל. את הטרגדיה והשפעתה על המשפחה ההמומה והאבלה, אין צורך לתאר...

הרב ג. עצמו נקלע כתוצאה מהאסון והשלכותיו הקשות, למשבר חמור באמונה שהתפתח במיוחד בשנת תשכ"ג בהיותו בכיתה ל"א.

בשפתו של נער, הוא לא היה מסוגל להבין איך הקב"ה איפשר לדבר כזה לקרות. ומשכך קרה, אז שמא ח"ו אין בעל הבית לבירה זו...

המשבר נחשף, כאשר הרב ג. שהיה משתתף ערני בשיעור תניא השבועי שהתקיים בישיבה, על ידי אחד מאברכי הישיבה בכפר חב"ד, הפסיק להגיע לשיעור. מוסר השיעור שאל את חבריו: "איפה ג.?"

חבריו סיפרו לאברך החב"די על מה

יתברך שבתורה – שתתגלה בגאולה השלימה, ולכן היא באין ערוך לגמרי לתורה המתחדשת בזמן הזה ע"י ה"תלמיד ותיק", כמאמרז"ל (קה"ר פי"א, ח) "תורה שאדם למד בעוה"ז הבל היא לפני תורתו של משיח".

תורתו של משיח

אך לכאורה מכיון שפנימיות התורה שתתגלה בימות המשיח, יכולה להתגלות אך ורק מאתו – מעצמותו ית', ואין בכח אף אדם לחדש ולגלות חידושים אלו, הכיצד זה תתגלה תורה חדשה זו ע"י מלך המשיח, שהוא מלך בשר ודם ילוד אשה, וכמש"כ הרמב"ם (הלכות מלכים פי"א ה"ד): "יעמוד מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצוות וכו' וכו' הרי זה משיח בוודאי וכו'?"

התשובה לשאלה זו, שאין שום סתירה בין היות תורה זו מעצמותו ית' ("מאתי") לבין היות תורה זו – תורתו של משיח, כי מלך המשיח אף הוא בטל ומאוחד בעצמותו ית' בתכלית, וכהלשון הידוע (לקוטי שיחות ח"ב ע' 511) "מהותו ועצמותו ית' בגוף גשמי" – שגם גופו הגשמי של מלך המשיח (ולא רק עצם נשמתו) בטל ומאוחד בעצמותו ית', כפי שיבואר להלן, ולכן פנימיות התורה שמגלה מלך המשיח, שזוהי תורת החסידות, היא התגלות התורה מעצמותו ית', ושכינה מדברת מתוך גרונו, ועליה נאמר "ותורה מאתי תצא".

משיח – יחידה הכללית

יכולתו ופעולתו של מלך המשיח לגלות פנימיות התורה – בחי' "יחידה" שבתורה, נעוצה בעובדה שאף מלך המשיח עצמו נחשב כ"יחידה הכללית" של כל עם ישראל וכל סדר השתלשלות העולמות.

וכידוע שדוד זכה לבחינת נפש, אליהו – לרוח, משה – לנשמה, אדם הראשון – לחיה ומשיח יזכה ליחידה. שהוא עצם החיות שלמעלה מגדר ציור והגדרה, ולכן הוא נצחי – הן מבחינת הזמן, שמשחי חי בחיים נצחיים, והן בענין האיכות והמעלה, ששלם הוא בתכלית השלימות.

ולפיכך כשתומשך בעולמות בחינת היחידה שבתורה – תורה חדשה – על ידי מלך המשיח – יחידה הכללית – יחיו הכל בחיות עצמי – בחיים נצחיים, בגאולה האמיתית והשלימה, ותתעלה כל הבריאה וכל העולמות לתכלית המעלה והשלימות בעצמות א"ס ב"ה.

וכנבואת נביא הגאולה (ישעיה פרק סו, כב): "כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה עומדים לפני נאם הוי' כן יעמד זרעכם ושמכם".

(מתוך ספר "ערכים בחסידות" העומד לצאת לאור בקרוב)

תורת מנחם

שערי המועדים י"ט כסלו

מועדי חב"ד בחודש כסלו ומשמעותם לדורות

חודש כסלו מכונה בפי חסידי חב"ד בשמות "חודש הגאולה", "החודש החסידי". רבים בו המועדים החסידיים.

הספר שלפנינו המונה שי"ז עמודים, עוסק במועדים החסידיים של שני הדורות הראשונים של חסידות חב"ד, והם:

י"ט כסלו – ראש השנה לחסידות וחג הגאולה של כ"ק אדמו"ר הזקן רבינו שניאור זלמן מליאדי, בעל התניא והשולחן ערוך מייסד חסידות חב"ד.

ט' כסלו – יום ההולדת ויום ההילולא של בנו ומלא מקומו כ"ק אדמו"ר האמצעי רבנו דובער.

י' כסלו – יום חג הגאולה של כ"ק אדמו"ר האמצעי.

על עומק משמעותם של ימים אלו לדורות, עמד כ"ק אדמו"ר מה"מ בשיחות ואגרות קדשו, ורבו ועצמו הדברים מאוד.

מכון 'היכל מנחם' בירושלים עשה דבר מועיל יסודי וחשוב, בעריכת ספר מאיר עיניים, מאוצר תורתו של הרבי, וסידור דברי קדשו לפי נושאים ותתי נושאים.

והנה הנושאים: חודש כסלו, ט' כסלו – יום ההילולא של אדמו"ר האמצעי, יו"ד וי"ט כסלו, י"ט כסלו הקטרוג והמאסר, י"ט כסלו גאולת אדמו"ר הזקן, י"ט כסלו – יוקבע למועד תמידי, י"ט כסלו – יום שמחה והתוועדות, חלוקת הש"ס מידי י"ט כסלו או כ"ד טבת, ורשימת המקורות.

הרבי מגלה עומקים חדשים במהותם הרוחנית בעולמות העליונים וכן בהתרחשויות בעולמנו הגשמי של מועדים אלו ושלביהם השונים, תוך שילוב ציטוטים מכל חלקי התורה ומפיק מכך הוראות בעבודת ה' לכל חסיד ולכל יהודי.

ראש מכון 'היכל מנחם' הוא הגה"ח הרב יוסף יצחק הבלין – רב קהילת חב"ד ברמת שלמה שבירושלים, שעמד בראש עריכת ספר זה, הרב יעקב גולדשמיד – מראשי ישיבת 'תומכי תמימים' המרכזית בכפר חב"ד, הרב שלמה ביסטריצקי – רבה של המבורג גרמניה, והסופר החב"די הרב אליהו וולף.

הספר הנאה יצא לאור בשנת תשס"ב, והתקבל בעניין רב, בשל תכניו המעוררים, העמוקים והמרתקים כאחד, בנגלה ובחסידיות ובעבודת ה' לקירוב הגאולה הפרטית והכללית.

הוספה בלימוד פנימיות התורה – מגינה ומצילה

בית הספר חב"ד בבאר-שבע, קיבל מבנה חדש לבית הספר לאחר מספר שנות ציפייה. היה זה בשנות הממ"ם.

למרבה הפלא, למרות שבאותן שנים התנהלו העניינים על מי-מנוחות ברוגע ובשלוה וללא אירועים יוצאי דופן, דווקא אז – כשעברו למבנה החדש, החלו דברים 'מוזרים' לקרות בבית הספר. תלמיד אחד חלה ב'מחלה ההיא', מורה אחד שבר את הרגל בצורה קשה ומורכבת תוך כדי תורנות הסעה של בית הספר, ועוד מקרים ממקרים שונים ומשונים.

חסידי חב"ד כידוע אמונים על זהירות מיוחדת בכשרות המזוזות, כפי שהנחיל הרבי ב'מבצע מזוהה'. ואכן המזוזות נבדקו ונמצאו כשרות ומהודרות. אולם, בכל זאת לא פסקו מקרי הפציעות.

מנהל בית הספר דאז, הרב יצחק ינקוביץ, נועץ עם רב בית הספר דאז הרב יחזקאל סופר, בדבר פעילות רוחנית שתוכל לעצור את התופעות המצערות. וזה האחרון הורה לו לשלוח במברק וכן במכתב שאלה ובקשת עצה וברכה לרבי במטרה לקבל עזרת שמים.

הרב ינקוביץ כתב לרבי בנושא ושאלתו הייתה "במה צריך להוסיף בענייני תורה ומצוות כדי שהתופעה תיפסק".

לאחר זמן-מה קיבל המנהל הרב ינקוביץ מכתב "כללי-פרטי" מהרבי בקשר עם התאריך ה' מנחם-אב, יום ההילולא של האריז"ל החי. במכתבו כותב הרבי על הצורך לעסוק ובהוספה, בלימוד פנימיות התורה, לימוד שמקרב את בוא הגאולה, וזו לשון קדשו:

זריזות במעשינו (תורה ומצוות – ובזה גמ"ח) ועבודתנו (תפלה) בכלל, ובלמוד פנימיות התורה: זוה"ק כו' כתבי האריז"ל וכו' בפרט (וכפי שהאריך תלמידו הרח"ו),

תזרז ותביא הגאולה האמתית והשלימה – גאולת העם בשלימותו, הארץ בשלימותה והתומ"צ בשלימותן – באופן דאחישה וארו עם ענני שמיא, ותקויים אמירת השם: אלקים אתם ובני עליון כולכם.

בכתב יד-קדשו הוסיף הרבי בצידין של המילים "זריזות במעשינו", את המילים הבאות: "בזה צריכה להיות ההוספה אודותה שואל".

עקב תשובת הרבי הכין רב בית הספר, הרב יחזקאל סופר תכנית לימוד מתוך ספר התניא לכל כיתה על-פי יכולתה.

התלמידים אכן הוסיפו בלימוד פנימיות התורה, והצרות בבית הספר פסקו. התלמיד שחלה במחלה נותח והבריא כליל, ובחסידי ה' חזרה השלוה לבית הספר.

(מאת הרב חננאל-הושע פזם, ששמע מפי בעל המעשה)